

Bu evrene ek bir evren (iz)lenimleri

CEM BÖLÜKTAŞ

Sanat üretilmiş tekillikler değil, tekillik üretimi biçimidir. Bireyleşme birey değil, bir bireyin üretildiği süreçtir ve bu süreçte tekillikler varlığın içinde yer alan henüz gerçekleşmemiş gizil güçlerdir, farklılıklardır. Bu tekillikler sayesinde birey, bio-iktidarın kendisine biçtiği her türlü kimliği, aidiyeti aşındıran oluş denilen akışın içine yerleşir. Tekil sanat yapıtı çokluktan (multitude) oluşur. Galeri x-ist'te Heman Chong, Ceren Oykut, Fatih Alkan, Manuela Ribadeneira, Ekin Saçlıoğlu ve Wouter Venema'dan oluşan Fatoş Üstek'in küratörlüğündeki "Bu evrene ek bir evren" sergisi, işte bu tekillik ve özne oluşumu üzerine eğilir.

İzlenim, bir fikre hayat verir. Fikrin öncülüdür. İzlenim sürekli olarak fikre benzerken aynı zamanda ayırır. Bir baskı/izlenim (impression) objesi olarak kağıt, Derrida'ya göre yer yer karşımıza sayfa - ekran olarak çıkmakta, sadece bir fon değil destek (support), konu, yüzey, iz, yazıt veya kıvrım olarak düşünülebilmektedir. Böylelikle kağıdın bir multimedya olduğu bile söylenebilir. Bütün bunlar düşünüldüğünde yüzeyinin nötrlüğü ya da basit bir iletişim aracı olmasından ziyade kağıt/sayfanın 'medium' olarak güçlü bir varlığı, karmaşık bir işleyişi vardır.

Heman Chong, galerinin zeminine müdahale edip binlerce kartviziti yerlere serpererek "anıt" olarak adlandırdığı düzenlemesiyle kartvizit mefhumunu ve insanların meslekleriyle kendilerini hatırlattıkları bu karton parçalarını sorsunlaştırır. Kendini tanıtmaya ve hatırlatma unsuru olarak düşünüldüğünde, bu sergideki yerlere saçılmış kartvizitlerin üzerinde hiçbir isim, belirti ya da iz olmaması ya da başka bir deyişle boş olmaları, acaba bize sanatçı tarafından

bir kimliksizlik/öznesizlik mefhumunu düşünmemiz için mi düzenlenmiştir? Acaba "Kasten Unuttuğumuz İnsanlar için Anıt (Senden nefret ediyorum)" derken toplumun düşünmesini istediğimiz "sahte" kişiliğimiz/rolümüz/statümüz mü ayaklar altındadır? Ya da bu boş kartlar küratörün sergiye paralel olarak sunduğu kitapta anlatmak istediği gibi kişilik oluşumundaki öznellik bileşenlerinin bulunduğu, Foucault'nun deyimiyle bir "sıfır noktası" mıdır?

Ceren Oykut'un "Kendiliğinden Ekran" çalışması, sergi için üretilmiş olup bir eskiz ya da deneme olarak aydınlar kağıtları üzerine çizdiği karikatür ve baskı tekniğiyle tekrarlanmış yazılarından oluşan dikey yüzey, bir paravanı anımsatmaktadır. Desenlerinden tanıdığımız sanatçı, bu işinde Derrida'nın da belirttiği gibi kağıdı bir refleksiyon ve yaratma alanı olarak ve bir bellek ve düşünme aracı gibi derinlemesine kullanır. Transparan yüzey üzerine hafıza, tekrar ve unutmak üzerine yazılmış kısa metinler ve çizimler üst üste gelip muğlaklaşarak bir tezat oluştururken, sanatçı burada her bir tarafın ayrışmamış evresini iç içe sokarak izleyiciyi de kendi deneysel pratiğinin içine çekmektedir.

Fatih Alkan'ın "Kötü Haberlerle Döndüm" isimli işi ise küçük bir rafın üstünde art arda dizilmiş fotoğraflardan oluşmaktadır. İzleyici alışık olmadığı şekilde fotoğrafları eline alıp bakmaya davet edilirken sanki sanatçının entim alanına girmektedir. Özel ve kamusal olgusunu sorsunlaştırırken içerikteki yalnızlık ve umut temaları gibi gözükken kötü hikayenin ne olduğu izleyiciye bırakılmakta, bir baskı sanatı olarak fotoğraf düşünüldüğünde diğer işlerle bir bütünlük kurduğu görülmektedir.

Manuela Ribadeneira'nın ikili yerleşmesi "Ne Orada Ne Burada" ve "Sil ve Yeniden Başla" aynaların üzerine yazılmış yazıların ışıkla duvara yansımaları

larından oluşmaktadır. Beyaz boyanın ayna üzerine bıraktığı harf/izin duvar üzerindeki gölgesi olarak ortaya çıkan iki boyutlu holografik sloganlar yine yüzey ve iz olguları üzerinden kurgu ve gerçeği sorsunlaştırır.

Sahra Çölü'nde yaptığı araştırmalarla tanınan Theodore Monod'ya atfen gerçekleştirdiği ve yine sergi için üretilen "Monodiella'nın İzinde (Theodore Monod'ya Saygılarımla)" adlı işinde sanatçı Ekin Saçlıoğlu, ünlü bilim adamının adını taşıyan bir çeşit manolyayı konu olarak plastik çiçekler ve resimlerle bir yerleştirme ortaya çıkarmıştır. Serginin tanıtımında belirtildiği gibi kurgu ve gerçek arasındaki ikiliği bu iki mefhumu uzlaştırarak deneyimlediği görülmektedir. Bir röprodüksiyon olan "Maskeler" adlı 16mm'lik filmde ise Wouter Venema özne ve maskeler arasındaki diyalektığe parmak basarak hem özne konusunu irdelemekte hem de Heman Chong'un işine paralel olarak kimliksizlik üzerine eğilmektedir.

Gerçek ve kurgu ikilemini formlar üzerinden düşünüp farklı yüzeylere (kağıt, karton, ekran ve ayna) uygulanan izler/baskılar aracılığıyla - izleyiciyi de serginin içine katarak- bırakılan izlenim, serginin estetik zenginliğini ortaya koyuyor; mekanın başarılı kullanımı ise oldukça kayda değer. Çoğu işin sergiye göre düzenlenmesi, küratörün sergiye eşlik eden kitabında sanatçılarla kurduğu ilişki, her bir sanatçıyı diğer bir sanatçıyla soktuğu ilişki ve işler üzerinden yaptığı öznellik mediatasyonu, izleyiciyi alışık olmadığı evrenlerde gezintiye çıkarmaktadır. Ayrıca bu sergide her biri çokluktan oluşan özneler, birbirlerinin istisnaları olarak düşünülmüş, zıtlıklar üzerinden değil, tekillikler aracılığıyla kurulan etik bir ilişkiler bütünü olarak ortaya çıkmıştır.

cemboluktas@gmail.com